Vroegtijdige zorgplanning

Haio: BAHHA Sofie , U.A.
Promotor: WENS Johan , U.A.
Praktijkopleider: HAAZEN Patrick , HANS Guy , Scheers Karen , VANDERVEKEN Olivier

Context: De recente COVID-19 pandemie zette zorgprofessionals voor moeilijke beslissingen in het starten of verderzetten van de zorg voor patiënten. Een vooraf opgestelde vroegtijdige zorgplanning (VZP) zou deze beslissingen hebben kunnen ondersteunen. We zagen in onze huisartsenpraktijken nog te weinig aandacht voor het aanvatten van een gesprek rond VZP. Met een kwalitatief onderzoek wilden we in kaart brengen hoe een acuut dreigende verandering in de gezondheidszorg, zoals de recente COVID-19 pandemie, van invloed was op het denken van patiënten VZP in de huisartsenpraktijk. We wilden graag weten of de patiënten hierover hadden nagedacht, dit al hadden besproken met hun huisarts en/of naasten, wat de aanzet hiertoe was en wat ze graag anders zouden hebben gezien. Literatuuronderzoek gaf het belang aan van psychische, sociale en levensbeschouwende aspecten in VZP en zorg rond het levenseinde. De invloed van een gezondheidscrisis op dit denken werd onderbelicht.

Onderzoeksvraag: De invloed van een COVID-19 pandemie op het denken van patiënten over vroegtijdige zorgplanning.

Methode: Er werd een kwalitatief onderzoek gevoerd met semigestructureerde interviews bij 30 participanten die als patiënt ingeschreven stonden bij verschillende huisartsenpraktijken in Antwerpen. De populatie werd verdeeld in 3 subpopulaties met elk 10 interviews: (1) COVID-19 doorgemaakt zonder hospitalisatie; (2) COVID-19 doorgemaakt met hospitalisatie; (3) Geen COVID-19 doorgemaakt. Na selectie van deelnemers volgens vooraf gestelde in- en exclusiecriteria vonden interviews plaats bij de deelnemer thuis, via videogesprek of op de huisartsenpraktijk. Met een vooraf opgestelde vragenlijst, bestaande uit hoofdvragen en subvragen, werd er gepeild naar de algemene gedachten en ervaringen rond het levenseinde en VZP in tijden van de COVID-19 pandemie. De interviews werden opgenomen en via pseudo-anonimisering uitgescheven door drie onderzoekers en geanalyseerd via NVivo. De antwoorden werden verder in relevante topics verdeeld en gerapporteerd.

Resultaten: De kennis over VZP bij participanten was eerder beperkt. Enkel zij die hier reeds mee werden geconfronteerd bij een naaste of door hun job in de zorg hadden eens stilgestaan bij hun eigen wensen rond toekomstige zorg. Redenen voor het nog niet besproken het hebben waren: Beperkte kennis over VZP; Onzekerheid over mogelijke uitkomsten na interventie; Vertrouwen dat de arts de juiste beslissing zal maken; Mogelijke gebeurtenissen die aanzet gaven tot nadenken over toekomstige zorgen waren: Ernstige ziekten of overlijdens bij partner of naasten in de omgeving; Op vraag van kinderen, partner of naasten; De huisarts brengt dit ter sprake; Oudere leeftijd. Deelnemers vonden het behoud van een waardig leven door VZP erg belangrijk. De betekenis hiervan werd individueel en subjectief ingevuld en verschilde inhoudelijk op basis van hun eigen zingeving. Het omringd worden door naasten bleek voor deelnemers van sterke waarde te zijn. Algemeen had de COVID-19 pandemie geen invloed op het denken van deelnemers over VZP. Enkel bij de ervaring van ernstige ziekte van een naaste dachten zij hier vaker over na.

Conclusie: Dit kwalitatief onderzoek bracht zicht op het denken over VZP bij patiënten in de huisartsenpraktijk tijdens de COVID-19 pandemie. Deelnemers hadden algemeen nog maar weinig stilgestaan bij hun eigen VZP en hun kennis hierover was beperkt. De confrontatie met ernstige

ziekte in de omgeving kwam als voornaamste aanleiding tot denken hierover. Deelnemers zouden geïnformeerd moeten worden als aanzet tot het initiëren van het gesprek rond VZP. Zowel de keuzes van medici als de inhoud van een VZP houden te weinig rekening met psychologische, sociale en levens beschouwende voorkeuren, die wel van groot belang zijn voor een kwalitatief waardevol leven na therapie. De COVID-19 pandemie heeft algemeen geen verandering gebracht in het denken over VZP bij patiënten die nog geen COVID-19 infectie hebben doorgemaakt.